

מראי מקומות- בבא בתרא ס"ט

לקרקע). ואם כמטלטלין הם, הא כיון דבית עצמו נמכר, והם נמצאים בכלל הבית, א"כ ברשות הלוקח הם, ואמרי' דהמע"ה. ואין לומר דאם כמטלטלין הם, דודאי אינם נמכרים, דהא מצינו דאף דברים שהם מטלטלין נמכרים עם השדה, כמו אבני אכפא, ולכן י"ל דה"ה לענין זה כן. **ועפ"ז** ביאר הא דנמצאים שאלות אלו בסוגיין, אף דלענין מכירת הבית הם ולא שדה (וע' בתוס' שהעיר כן לענין הא דמלבנות), ופי' דדומה לשדה בענין זה, דאע"ג דלא מחברי, מ"מ נמכרים אגב שדה, ולכן הביא הא דמלבנות, וכו'.

(ה) **מנא הני מילי-** הק' **הקובץ שעורים** (רפ"ח), מ"ש הכא דבעינן קרא טפי מכולי פירקין, דזה מכור וזה אינו מכור, וע"כ משום דכך הוא לשון בני אדם, וא"כ למה כאן צריך קרא, ולמה לא נימא בפשיטות דכך הוא לשון בני אדם. ואם לשון בני אדם הוא להיפוך, דחרוב המורכב הוא בכלל שדה, א"כ מה מהני קרא לומר להיפוך, הרי ודאי כוונתם היו לכלול החרוב המורכב בהמכר. ואף דכ' **תוס' ביבמות** דהיכא דאין לשון בני אדם ידוע, שפיר מייתי קרא לענין נדרים, אבל הכא, אי נימא דאין לשון בני אדם ידוע, א"כ ודאי לא יקנה החרוב מספק, ולכן לא איצטרך קרא, והניח בקו'.

(ו) **מכאן למצרים מן התורה-** כ' **הרשב"ם**, דמכאן למדין שהקונה שדה הוא ג"כ קונה המצרים עצמן, וכל האילנות הנטועים בהמצר. והעיר **הריטב"א** דהא לענין המחזיק בנכסי הגר לא אמרי' כן, אלא אם מחזיק בשדה וכוונתו גם לקנות המצרים, אינו קונה המצרים, דכשדה בפני"ע נחשב, ומ"ש הכא דקונה גם המצרים. והביא מי שתי' דשאני הכא דדעת אחרת מקנה אותו הוא, ולכן קונה גם המצרים, דאפשרא דארעא ניהו. אולם כ' **הריטב"א** דאף דדינו דין אמת, אולם לא משמע מלשון הגמ' דבא לחדש דקונה המצרים. **ולכן** ביאר **הריטב"א** באו"א, דכוונת הגמ' לומר דהזכרת מצרים מהני מן

(א) **מאי אבנים שהן לצרכה, הכי תרגימו... עולא** אמר וכו'- כ' **היד רמה** (ס"א) "ועולא והכא תרגימו לאו מפלג פליגי אהדדי, אלא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי, דהני והני בכלל אבנים שהן לצרכה ניהו". וע' **בבית יוסף** (חו"מ רט"ו, סוף אות ז') שהביא **דהרמב"ם** ג"כ פסק כב' הלשונות, והביא מהמגיד **משנה** דשניהם אמת ולא נחלקו. אבל דייק מהטור דלא ס"ל כן, דלא הביא אלא הא דאבני אכפא, וכ' הב"י דנראה דמ"ד אבני אכפא לא ס"ל להא דאבנים סדורות, ומ"ד אבנים סדורות ס"ל דכש"כ אבני אכפא, ופסק הטור דרק אבני אכפא נמכר לו, משום המוציא מחבירו עליו הראי'.

(ב) **מלבנות של חלונות מהו-** פי' **הרשב"ם**, דמיירי במלבנות דנקיטי בסיכי, ואת"ל דמלבנות דפתחים המחברים בסיכי נמכרים, האם אמרי' דמלבנות של חלונות רק לנוי עבידן, ולכן לא נמכרו עמה, או דלמא כיון דמחברי בסיכי, הא מחברי, ולכן נמכרין עמה. וע' **ביד רמה** (ס"ג) דכ' דשאלת הגמ' הוא היכא דמחברי, ומבואר מדבריו לעיל מיני' דהיינו מחברי ממש, דעומדין בסיכי לא נחשב מחברי, אבל היכא דלא מחברי ודאי אינן נמכרין עמה, ורק היכא דמחברי, אולי משום דכיון דאינן אלא לנוי, א"כ אע"פ דמחברי לא נמכרים עמה.

(ג) **מלבנות של כרעי המטה מהו-** פי' **הרשב"ם** דהשאלה הוא היכא דמכר המטה, האם כרעי המטה נמכרים עם המטה או לא. וע' **במגיד משנה** (מכירה כ"ה, ה') דכ' דדעת **הרמב"ם** הוא כדעת **הר"י מיגש**, דשאלת הגמ' אינו לענין מכירת המטה, אלא לענין מכירת הבית, והשאלה הוא אם נמכר עם הבית או לא, ואם מטולטל עם המטה, ודאי **אינה** נמכרת עמה.

(ד) **תיקו-** ע' **ביד רמה** (ס"ד) שדן איך קיימינן בכל הני ספיקי לדינא, וכ' דמסתבר דמספק נמכרים, דממ"נ, אם כקרקע הם, הרי הם מכורים בכלל הבית (ופי' **כתוס'** בהא דכרעי המטה, ולא כ**הרשב"ם** דס"ל דאי"ז ענין כלל

נמכרים לו. ועוד הביא פי' אחר, דהיינו דאם יש לו דיקלי באותה שדה, אז רק שניהם נמכרים לו, והשאר משייר לעצמו. ותמה ע"ז הרשב"ם, דאם לא הי' אומר כלום היו כל הדקלים נמכרים, וכשהוסיף לפרש דקלים, ודאי לא יפסיד הלוקח עי"ז. אולם ע' בתוס' רי"ד שכ' דודאי אם יש דקלים באותה שדה, י"ל דלאותן דקלים מכוון, דהא אמרי' לעיל דלשופרא דשטרא יש לכתוב דקלים (וע' בתוס' שכ' דלא שייך כאן שופרא דשטרא, דס"ל לתוס' דמיירי כאן שאמר כן, ולא שכ' כן בשטר), וע"ש איך שפי' הגמ' באו"א, דמיירי שבאמת אין דקלים באותו שדה, וכו' [ולכאור' י"ל דלפי מש"כ לעיל בשם החי' הר"ן, דהיכא דהמוכר כותבו לא אמרי' דכ' כן משום שופרא דשטרא, אולי יש ליישב קו' התור"ד על הרשב"ם].

(ט) ואי ליתי לי, זבין לי' תרי דיקלי- פי' הרשב"ם, דצריך לקנות בשביל הלוקח תרי דקלים, כדי שלא יהי' מחוסר אמנה. אולם ע' ברי"ף (לו: בדפיו), שהביא (בסוגריים, וע' בהגהות הב"ח שם) מי שרוצה להוכיח מסוגיין דמי שמכר לחבירו דבר שאינו בידו אבל מצוי הוא ללוקחו, הדין הוא דחייב ללוקחו, והרי"ף עצמו חולק משום דזהו דבר שלא בא לעולם, וא"כ ודאי אינה מכורה. אלא הרי"ף עצמו ביאר דאי"ז חיוב כלל, אלא נתינת רשות להמוכר, שיכול ליקח ב' דיקלי ועי"ז לקיים המקח, ואין הלוקח יכול לטעון דהי' רוצה שיהי' הדקלים על הקרקע, אלא כשלוקח הב' דקלים בשבילו, חייב הלוקח לקבלם. ומבואר מדברי הרי"ף, דאם אינו לוקח בשבילו הב' דקלים, אז יהי' המכר בטל לגמרי, אף על הקרקע, ולא יהי' צריך לקבל הקרקע אם אין מקנה לו דקלים ג"כ. וע' ברשב"א דהק' על הרי"ף דהא משמע מהגמ' דב' מכירות נפרדות הם, ואין א' תלוי בחבירתה, ואין הלוקח יכול לבטל המקח על השדה משום שאין לו דקלים. וע"ע שם שהביא מבעל העיטור דלא אמרו שיש חסרון דבר שלא בא לעולם אלא בכגון פירות דקל, דשניהן יודעין ומתנין בדבר שלא בא לעולם, אבל אם המוכר מתנה בדבר שבא לעולם (דהיינו, שמכרו בתורת שהוא בא לעולם), ועל דעת כן נתן לו הלוקח מעותיו, מחוייב המוכר לקיים תנאו [ואם החסרון בדבשלב"ל כמש"כ הנ"י בב"מ, שהוא משום חסרון בסמיכות דעת, א"ש היטב].

התורה. דהיינו, דהיכא דמכר לו שדה בבקעה, ובאתרא דבין בקעה ובין שדה נקראים שדה, ואם לא הי' מצר לו מצרים כלל, לא הי' קונה הלוקח אלא שדה א', דיד בעל השטר על התחתונה. ואפי' אם מצר לו מצרים, אם לא היו מצרים מן התורה, היינו אומרים דמצרים הרחיב לו. אבל השתא דמצרים דאורייתא ודבר של עיקר, א"כ אם שוב מצר לו מצרים, לא אמרי' דמצרים הרחיב לו, אלא קונה כל הבקעה. וע"ע ברשב"א שהביא מהראב"ד דכיון דמצרים מן התורה, א"כ אם אינו מצר לו המצרים, אז הדין הוא דיכול לומר לו לא מכרתי לך אלא ט' קבין, וכ' הרשב"א דאי"ז מחזור.

(ז) אפ"ה, שופרא דשטרא הוא- פי' הרשב"ם, ייפוי כח השטר, דהיינו דאפי' אם באו לב"ד טועין, מ"מ יהבי לי' משום שהם מפורשין בשטר. אולם ע' בחי' הר"ן בשם הראב"ד (ואי' גם בשטמ"ק) דכ' דמשום הכי צריך למכתב, דנהי דמסתמא קני, מ"מ אם קאי המוכר ומערער קודם שיחזיק בה הלוקח, אז מקבלינן מיני' ערעורו, ומשום הכי יש לו לכתוב. אבל הר"ן כ' דאי"ז מחזור, דר' יהודה עצה טובה קמ"ל, שלא יהי' צריך ליכנס בדינא ודיינא, או משום ב"ד טועין. אלא דהק' הר"ן, הרי אי' לעיל דמודה ר"ע דאם כ' לו ולא את הבור ולא הדות, דאז הדין הוא דמשייר דרך לעצמו, דאל"כ לשם מה כתבו, הרי בלא"ה הבור והדות שלו הם. ולפי הגמ' כאן ק', מהו הראי' דכ' כן לייפותא כוחו, הרי י"ל דלא כ' כן אלא משום שופרא דשטרא. וכ' לחלק, דהיכא דהלוקח כותבה, אז אמרי' דכיון דבא לאפוקי מחזקה דמוכר, אע"ג דלא צריך לפרושי, קא מפרש בהדיא, לפי שהוא חושש דאם ב"ד יהיו מסופקים בדבר, אז יתנו להמוחזק, ולכן כותבה בהדיא, להוציא משום ספק. אבל כשהמוכר כותבה, מהו החשש, הרי אין מצוי כלל שיהי' ב"ד טועין כ"כ להוציא מחזקתו וליתנה להלוקח בטעות, ולכן אם כותבה, לא עשה כן אלא לייפות כוחו, לשייר דרך לעצמו.

(ח) א"ל ארעא ודיקלי, חזינן אי אית לי' דיקלי, יהיב לי' תרי דיקלי- כ' הרשב"ם דהיינו אם יש לו דיקלי מלבד אותן שבשדה, תרי מהם

(י) **ואי משעבדי פריק לי-** יש לעי', הרי אם יש מעות להמוכר, א"כ איך יכול הב"ח לטרוף הדקלים בכלל מהלוקח. וע' בתוס' רי"ד דכ' דמיירי שהיו הדקלים אפותיקי לבעל חוב, דצריך לפרוע לבעל חובו וליתנם להלוקח, ואינו יכול לומר לו יהיו כך בידך ואם יטרפו ממך אני אפצם לך, שכיון שעשאן אפותיקי, בכל שעה יכול לבא ולהוציאן מידו. עוד כ', דאם רוצה המוכר לקנות אחרים בשבילו אינו יכול, דהלוקח יכול לומר דרוצה אלו אם הם טובים, ויכול הלוקח לטעון לו שיהי' צריך לפייס הבע"ח בדמים כדי שיתנם לו. [ויש לעי' בכל מכירת קרקע, שיכול הבע"ח לבוא ולגבותו, דלא מצינו דצריך המוכר לפייסו בדמים כדי שיהי' קרקע זו דוקא אצל הלוקח, וצ"ע.]

(יא) **ואי דיקלא בישא הוא, כש"כ הנך-** פי' הרשב"ם, דאם שייר לעצמו דקל רע, א"כ ודאי שייר לעצמו הדקלים שהם טובים ממנה, דכוונתו לומר דאפי' דקל זו בישא אני משייר לעצמי. אבל אם יש דקלים רעים מאותו דקל, הם נמכרים עם השדה, דרק מה שאנו יכולים לומר שהוא כש"כ שהוא משייר לעצמו, בזה אמרי' דשייר לעצמו. אולם ע' בחי' הר"ן דצידד דאפי' אותן דקלים שייר לעצמו, דלא נחית למידק כולי האי ולברר הרע שבכולן, ומיהו באמת אכולהו איכוון. ויוצא מדבריו דהחילוק בין אם הדקל טוב או רע הוא, דהיכא דמשייר לעצמו דקל טוב, רק אותו דקל שייר לעצמו, ולא משייר עוד דקלים, בין טובים או רעים ממנו. ואם שייר דקל רע, אז משמע דשייר כל הדקלים, בין טובים ובין רעים ממנו.